

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมือง Public Participation in the Municipality Administration

พิศมัย จารุจิตติพันธ์¹ และเกียรติชัย วีระญาณนท์²
Pisamai Jarujittipant and Keitchai Veerayannon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลเมืองบึงยี่โถและเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถแยกตามลักษณะของผู้เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วยข้อมูลความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องโดยตรงและประชาชนในทุกเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองรวม 219 คนซึ่งได้จากการรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 191 คน และ 28 คน ได้จากการสัมภาษณ์ลึกและการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ Tukey HSD พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารเทศบาลเมืองในระดับปานกลางทั้งในภาพรวมและในด้านการรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ด้านการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

¹รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพฯ
Associated Professor, Faculty of Political Sciences, North Bangkok University, Bangkok.

²อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพฯ
Lecturer, Faculty of Political Sciences, North Bangkok University, Bangkok.
Corresponding e-mail: jarupis@gmail.com

การพัฒนาชุมชน และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้โดยมีส่วนร่วมในระดับน้อย ในด้านการเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และด้านการประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และพบว่าการมีส่วนร่วมในด้าน ต่างๆ ยกเว้นด้านการรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในกรณีที่พิจารณาแยกตามสถานภาพและแยกตามเขตพื้นที่ที่อยู่อาศัยของประชาชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมือง

Abstract

This research aims to study about the public participation level in the municipality administration and to compare these levels by the samples characteristics, the case study in the Beungyitho municipality. The data, conducted in the analysis, were the 219 samples' opinion, 191 samples' opinion were collected by questionnaire using, the rest of them, 28 samples' opinion were collected by depth Interviewing and focus group discussion. The research results, conducted by the one way ANOVA with the Tukey HSD multiple comparison test, have shown that the public participation in municipality administration were moderately level in overall in the step 1 – step 3, information; consulting; and involving participations and have been simultaneously low level in the forth and the fifth steps, collaboration and empowering participations. The results have as well as shown that the aspects of the public participation, except the information aspect, were statistically significant difference by both the citizen status and living areas.

Keywords: Public participation in the municipality administration.

บทนำ

เป็นที่ยอมรับกันว่าระบบการมีส่วนร่วมในการทำงานนับเป็นระบบมีความสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในระดับองค์การ ระดับชุมชน/สังคม และระดับประเทศ ทั้งในกรณีของการบริหารงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยนักวิชาการได้พิจารณาแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมหรือการมีบทบาทของชุมชนหรือของประชาชนในกระบวนการบริหารงานภาครัฐโดยพิจารณาจากด้านผู้ให้โอกาส (หน่วยงานภาครัฐ) หรือด้านผู้รับโอกาส (ประชาชนหรือชุมชน) ออกเป็น 5 ด้านหรือ 5 ระดับ แยกตามระดับความมากน้อยของการมีส่วนร่วมดังนี้ (1) การให้หรือการได้รับข้อมูลข่าวสาร(Inform) (2) การรับฟังหรือการให้ความคิดเห็น/การปรึกษาหารือ(Consult) (3) การให้หรือการเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง(Involve) (4) การให้หรือการเข้ามามีส่วนร่วม (Collaborate) และ (5)การมอบหรือการได้อำนาจ/การเสริมอำนาจ (Empower) การตัดสินใจ (Arnstein,1969:216-224 อ้างอิงใน อรทัย ก๊กผล. 2552: 20-26) การบริหารราชการภายใต้หลักการกระจายอำนาจโดยเฉพาะการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย อาทิ การบริหารงานของพื้นที่/เขตพิเศษต่างๆ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด การบริหารงานของเทศบาลนคร/เทศบาลเมือง/เทศบาลตำบล ฯลฯ เกิดจากแนวคิดที่ว่าประชาชนในแต่ละชุมชนหรือแต่ละพื้นที่เป็นกลุ่มคนที่รู้และเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลข้อเท็จจริง สภาพการณ์และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนมากที่สุด การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในกระบวนการบริหารงาน

นับจากมีการบริหารราชการภายใต้หลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในประเทศไทย ซึ่งได้ดำเนินการเรื่อยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2537 โดยรัฐบาลได้ประกาศออกพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยกำหนดให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และได้มีการพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2558) ได้เกิดประเด็นคำถามอยู่เสมอว่าประชาชนหรือชุมชนได้มีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในกระบวนการบริหารงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน มีปัญหาอะไรที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงานในลักษณะดังกล่าว อะไรคือปัญหาและความต้องการจำเป็นของชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองประเด็นคำถามดังกล่าวได้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในการบริหารงานระดับเทศบาลเมือง การศึกษาวิจัยเพื่อหาคำตอบดังกล่าวย่อมเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากในพัฒนาและกำหนดแนวทางการบริหารงาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนการพัฒนาเทศบาลเมือง รวมกรณีการบริหารงานเทศบาลเมืองบึงยี่โถ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถ และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถแยกตามลักษณะของผู้เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถ
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถแยกตามลักษณะของผู้เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่สำคัญที่นำมาใช้ในการกำหนดกรอบในการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารเทศบาลเมืองที่สำคัญมาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยของอาร์นสไตน์ (Arnstein) (1969) อรทัย ก๊กผล (2552), ฉัตรระวี ปริสุทธิญาณ และอรทัย ก๊กผล และฉัตรระวี ปริสุทธิญาณ (2555) ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและการเมือง ในอดีตการมีส่วนร่วมของประชาชนมักหมายถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หากแต่ในปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยทางตรงและประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเอง ส่งผลให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีขอบเขตกว้างขวางขึ้นซึ่งอรทัย ก๊กผล (2552: 17-18) ได้นิยามไว้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดกว้างให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด มีความรู้ ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้นๆ นอกจากนี้อรทัย ก๊กผล (2552:19) ยังได้สรุปเกี่ยวกับหลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหา/ตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ 2) กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และ 3) การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ/อิสรภาพที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกหรือจัดให้มีการมีส่วนร่วมหรือไม่ ข้อสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับ หรือขู่เข็ญจากผู้ที่เหนือกว่า ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2557:

1-2, ออนไลน์) ได้นิยามไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน การมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายตลอดจนการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วม ในด้าน

- 1) การได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพ มาตรฐานตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
- 2) มีบทบาทในการกำกับดูแล ตรวจสอบและสามารถสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของ อปท. ได้อย่างเต็มที่
- 3) มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อปท. เช่น การเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนา อปท. การไปเลือกตั้งผู้บริหาร/สมาชิกสภาอปท. การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นและการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภา อปท. เป็นต้น

อาร์นสเตน (Arnstein, 1969: 216-224 อ้างอิงในอรทัย ก๊กผล, 2552: 20) ได้เสนอตัวแบบ “ขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมือง” หรือ “Ladder of Citizen Participation” ไว้ 8 ขั้น ได้แก่ขั้นการควบคุม (Manipulation) ขั้นการรักษา (Therapy) ขั้นการให้ข้อมูล (Informing) ขั้นการรับฟังความคิดเห็น (Consultation) ขั้นการปรึกษาหารือ (Placation) ขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ขั้นมอบหมายอำนาจ (Delegated Power) และขั้นอำนาจพลเมือง (Citizen Control) ตัวแบบที่เป็นแนวคิดของอาร์นสเตนได้ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายและมีความสอดคล้องกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญไทยฉบับพ.ศ.2550 ซึ่งพิจารณาได้จากบทความวิจัยของฉัตรระวี ปรีสุทธิญาณ (2552: 125-143) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น:จากรัฐธรรมนูญ’50 สู่ร่างพระราชบัญญัติ ที่ได้สรุปเกี่ยวกับวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยว่ามีสาระสำคัญ 5 ประการโดยสรุปคือ ประการแรก กำหนดให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการทบทวนกฎ ระเบียบต่างๆ ที่บังคับใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบกฎ ระเบียบต่างๆ นั้นโดยคำนึงถึงความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารงาน ประการที่สอง กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำที่ระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกำหนดวิธีการ ช่องทางที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ ประการที่สาม กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ถ้าการกระทำ

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและชุมชนอย่างรุนแรง ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติหรือสุขภาพหรือกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาใช้ประกอบในกระบวนการตัดสินใจ ประการที่สี่ การจัดทำให้มีการรับฟังความคิดเห็น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับข้อมูล/ข้อเท็จจริงอย่างทั่วถึงในระยะเวลาที่เพียงพอก่อนการรับฟังความคิดเห็น ประการสุดท้าย กำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายกรณีที่ไม่เปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ประชาชนและชุมชนรับทราบ หรือไม่ได้จัดทำให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนที่จะตัดสินใจพิจารณา ดำเนินการและปรากฏว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย

ผลการวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องและใช้ในการกำหนดกรอบการวิจัยครั้งนี้คือการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบึงยี่โถ อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยเยาวภา ปฐมศิริกุล และพิติยา โปธิพิทักษ์.(2554:150-158) ในส่วนของ การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรการมีส่วนร่วมด้านต่างๆกับตัวแปรความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการ สาธารณะของเทศบาลตำบลบึงยี่โถ โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis) ซึ่งมีผลการวิจัยที่สำคัญว่าประชาชนมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย (จากคะแนนเต็ม 5.00) เรียงลำดับความมากน้อยสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี โดยพบว่าการมีส่วนร่วมด้านการรับรู้ข้อมูลมีคะแนนเฉลี่ย = 1.49 การมีส่วนร่วมด้านการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย = 1.30 การมีส่วนร่วมด้านการแสดงความคิดเห็น มีคะแนนเฉลี่ย = 0.88 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ย = 0.70 และพบว่าการมีส่วนร่วม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมและด้านการรับรู้ข้อมูลมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อ คุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบึงยี่โถ

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยกำหนดให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีมิติของระดับการมีส่วนร่วม 5 ด้าน หรือ 5 ระดับ ได้แก่ ด้านการรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ด้านการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน ด้านการเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และด้านการประเมินโครงการ/ กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองในด้านต่างๆ มีระดับที่แตกต่างกันตามลักษณะส่วนบุคคลของผู้เกี่ยวข้องได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และเขตพื้นที่อยู่อาศัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ผู้นำชุมชน และ ประชาชน ที่อาศัยในเขตชุมชนต่างๆในเทศบาลเมืองบึงยี่โถ รวม 219 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 191 คน และจำนวน 28 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ลึกและการสนทนากลุ่ม การเลือกกลุ่มตัวอย่างกระทำโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 225 ฉบับ ได้รับคืน 200 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วน 191 ฉบับ

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสร้างเครื่องมือดังกล่าวผู้วิจัยได้ร่างข้อคำถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและนิยามศัพท์และได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงของเนื้อหา (Validity) ด้วยค่าIOC ได้ผลการคำนวณค่า IOC เท่ากับ 0.95 ทั้งนี้โดยผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขข้อคำถามที่มีคะแนนเท่ากับ 0 ซึ่งมีจำนวน 2 ข้อตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ และจากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความน่าเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (Reliability) โดยการทดลองใช้แบบสอบถามกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (α) = 0.96 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงประเด็นข้อคำถามในแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการโดยการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง การสัมภาษณ์ลึกและการสนทนากลุ่มกับตัวอย่าง และดำเนินการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม โดยรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในทุกหมู่ที่ 1-4 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและสอบถามด้วยตนเอง ในวันที่มีการประชุมประชาคมซึ่งจัดโดยเทศบาล จำนวน 100 ฉบับ ได้รับคืน 89 ฉบับ และดำเนินการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างจากชุมชน จำนวน 125 ฉบับ ได้รับคืน 111 ฉบับ รวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด 200 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วน 191 ฉบับ ในการสัมภาษณ์ลึกและการสนทนากลุ่มกับตัวอย่างได้ดำเนินการในวันที่มีการจัดประชุมประชาคมซึ่งจัดโดยเทศบาลเมืองบึงยี่โถ วันที่ 12 พฤษภาคม 2558

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดระบบข้อมูลให้สอดคล้องกับวิธีการและสถิติที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแง่วัตถุประสงค์และประมวลข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติพรรณนา

4.2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองโดยการอธิบายเนื้อหาจากค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์เพื่อแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น

4.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองแยกตามลักษณะของผู้เกี่ยวข้องโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) ในกรณีที่ผลการวิเคราะห์พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแยกตามลักษณะของผู้เกี่ยวข้อง ทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple comparison test) เพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันโดยใช้วิธีการทดสอบของ Tukey HSD (Levin.1983: 165 อ้างอิงใน ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553: 236-244)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะของตัวแปร ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติเชิงอนุมานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 3 กลุ่มขึ้นไปโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และการทดสอบเพื่อดูว่าคู่ใดที่แตกต่างกันโดยใช้วิธีการของ Tukey HSD ได้แก่ค่า F และค่า t

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 191 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 44.00 หญิง ร้อยละ 56.00 มีอายุ <36 ปี ร้อยละ 18.15 มีอายุ 36-55 ปี ร้อยละ 18.15 มีอายุ >55 ปี ร้อยละ 31.94 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 55.50 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 38.74 และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 5.76 มีสถานภาพเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยหน้าที่ (ผู้บริหารสมาชิก สภาเทศบาลเมือง หัวหน้าส่วนราชการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน) ร้อยละ 9.95 ตัวแทนชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือชุมชน/ผู้แทนชุมชน) ร้อยละ 53.40 ประชาชนทั่วไปร้อยละ 36.65 เป็นผู้ที่มียานยนต์อยู่ในหมู่ 1 ร้อยละ 38.74 หมู่ 2 ร้อยละ 22.51 หมู่ 3 ร้อยละ 18.85 และ หมู่ 4 ร้อยละ 19.90

2. ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ในตารางที่ 1) พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลเมืองบึงยี่โถอยู่ในระดับปานกลางทั้งในภาพรวม (ค่าเฉลี่ย=2.57) และในด้านการรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน (ค่าเฉลี่ย=2.89) ในด้านการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน (ค่าเฉลี่ย=2.59) และในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน (ค่าเฉลี่ย = 2.76) ในขณะที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับน้อยในการเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน(ค่าเฉลี่ย=2.41) และด้านการประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน (ค่าเฉลี่ย=2.18)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถ แยกตามลักษณะการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านย่อย

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
การรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.89	1.011	ปานกลาง
1. ความหลากหลายของสื่อที่ให้ข้อมูล	2.72	1.115	ปานกลาง
2. ความสะดวก/ความง่ายในการเข้าถึงสื่อที่ให้ข้อมูล	2.75	1.155	ปานกลาง
3. ความสม่ำเสมอในการให้/เผยแพร่ข้อมูล	2.77	1.090	ปานกลาง
4. ข้อมูลที่ได้รับเป็นประโยชน์/มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชน	3.02	1.078	ปานกลาง
5. ข้อมูลที่เผยแพร่เป็นข้อมูลที่ทันสมัย	3.04	1.140	ปานกลาง
6. ข้อมูลที่เผยแพร่เป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	3.05	1.102	ปานกลาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.59	.916	ปานกลาง
1. ความหลากหลายของเวทีที่แสดงความคิดเห็น	2.54	1.055	ปานกลาง
2. ความสะดวก/ความง่ายในการเข้าถึงเวทีที่แสดงความคิดเห็น	2.58	1.067	ปานกลาง
3. ความคิดเห็นของประชาชนได้รับความสนใจฟังจากอปท.(ผู้จัดเวทีและตัวแทน อปท.)	2.56	1.003	ปานกลาง
4. ความคิดเห็นของประชาชนได้ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชน	2.56	.998	ปานกลาง
5. ความน่าเชื่อถือของกระบวนการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น	2.64	1.020	ปานกลาง
6. ความเหมาะสม/เพียงพอของระยะเวลาที่ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น	2.64	1.020	ปานกลาง
การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน	2.76	.952	ปานกลาง
1. มีความสะดวก/ความง่ายในการสมัครเป็นสมาชิกชมรม/กลุ่มพัฒนาชุมชน	2.70	1.067	ปานกลาง
2. มีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการเป็นประธาน/กรรมการของคณะ/ชมรม/กลุ่มพัฒนาชุมชน	2.70	1.037	ปานกลาง
3. มีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการเป็นอาสาสมัครของคณะ/ชมรม/กลุ่มพัฒนาชุมชน	2.81	1.019	ปานกลาง
4. มีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการชุมชน	2.77	1.045	ปานกลาง
5. มีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการเป็นผู้เสนอปัญหาเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมการชุมชน	2.81	1.044	ปานกลาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
การเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.41	.969	น้อย
1. ได้รับอำนาจในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทางนโยบายและวางแผนในการพัฒนาชุมชน	2.45	1.064	น้อย
2. ได้รับอำนาจในการตัดสินใจลงมติเลือกโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาชุมชน	2.38	1.033	น้อย
3. ได้รับอำนาจในการตัดสินใจลงมติเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรในการพัฒนาชุมชน	2.42	1.058	น้อย
4. ได้รับอำนาจในการตัดสินใจลงมติเพื่อยุติหรือดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่อ	2.39	1.045	น้อย
5. ได้รับอำนาจในการตัดสินใจลงมติเพื่อให้รางวัลหรือลงโทษกรรมการพัฒนาชุมชนคณะต่างๆ	2.41	1.017	น้อย
การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.18	1.006	น้อย
1. ได้รับโอกาสเป็นกรรมการประเมินผลได้ผลเสียของโครงการ/กิจกรรมก่อนและหลังการดำเนินงาน	2.17	1.048	น้อย
2. ได้รับโอกาสเป็นผู้กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินคุณภาพ/ความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมของอปท.	2.16	1.100	น้อย
3. ได้รับโอกาสเป็นกรรมการติดตาม ตรวจสอบประเมินผล การดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมของอปท.	2.15	1.097	น้อย
4. ได้รับความสะดวก/ การสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มอาสาที่ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของอปท.	2.20	1.039	น้อย
5. ได้รับโอกาสเป็นกรรมการตัดสินใจผลการประเมิน/นำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไข	2.20	1.082	น้อย
รวมทุกด้าน	2.57	.841	ปานกลาง

เกณฑ์: 4.51-5.00: มากที่สุด, 3.51-4.50: มาก, 2.51-3.50:ปานกลาง, 1.51-2.50:น้อย, 1.00-1.50:น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านย่อยพบว่า การมีส่วนร่วมในการเพิ่มอำนาจของประชาชน เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและการประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในทุกด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้านทั้งในกรณีวิเคราะห์ในภาพรวม (ตารางที่ 2) กรณีที่แยกพิจารณาแยกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 3) และกรณีที่แยกพิจารณาแยกตามหมู่ที่ตั้งครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4) ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่ระบุและค้นพบว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านหรือระดับขั้นสูงๆในขั้นแรกๆมากกว่าขั้นหลังๆ โดยมีส่วนร่วมในขั้นที่ 1 มากกว่าขั้นที่ 2, มีส่วนร่วมในขั้นที่ 2 มากกว่าขั้นที่ 3, มีส่วนร่วมในขั้นที่ 3 มากกว่าขั้นที่ 4, และมีส่วนร่วมในขั้นที่ 4 มากกว่าขั้นที่ 5

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถแยกตามลักษณะการมีส่วนร่วมและสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
ผู้บริหารที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง			
1. การรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	3.33	.918	ปานกลาง
2. การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.89	.871	ปานกลาง
3. การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน	3.01	1.047	ปานกลาง
4. การเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.66	1.133	ปานกลาง
5. การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.45	1.213	น้อย
ตัวแทนชุมชน			
1. การรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	3.16	.934	ปานกลาง
2. การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.87	.891	ปานกลาง
3. การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน	2.93	.876	ปานกลาง
4. การเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.68	.914	ปานกลาง
5. การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.46	.965	น้อย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
ประชาชนทั่วไป			
1. การรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.37	.936	น้อย
2. การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.10	.751	น้อย
3. การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน	2.44	.962	น้อย
4. การเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	1.95	.830	น้อย
5. การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	1.69	.811	น้อย

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถ แยกตามลักษณะการมีส่วนร่วมและหมู่ที่ตั้งครัวเรือน

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
หมู่ 1			
1. การรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	3.03	1.119	ปานกลาง
2. การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.65	1.029	ปานกลาง
3. การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน	2.84	1.005	ปานกลาง
4. การเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.59	1.068	ปานกลาง
5. การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.42	1.123	น้อย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
หมู่ 2			
1. การรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	3.02	.847	ปานกลาง
2. การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.87	.853	ปานกลาง
3. การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน	3.01	.997	ปานกลาง
4. การเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.54	.997	ปานกลาง
5. การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.21	1.015	น้อย
หมู่ 3			
1. การรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.73	1.003	ปานกลาง
2. การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.41	.857	น้อย
3. การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน	2.64	.892	ปานกลาง
4. การเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.24	.893	น้อย
5. การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.00	.926	น้อย
หมู่ 4			
1. การรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.62	.922	ปานกลาง
2. การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.33	.708	น้อย
3. การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน	2.42	.748	น้อย
4. การเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.06	.672	น้อย
5. การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	1.83	.671	น้อย

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลเมืองบึงยี่โถแยกตามลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลเมืองบึงยี่โถแยกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และหมู่ที่ตั้งครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) ได้ผลสรุปว่า ระดับบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลเมืองบึงยี่โถในด้านต่างๆ ทั้งโดยรวมและรายด้านย่อยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบแยกตามสถานภาพและหมู่ที่ตั้งบ้านเรือนของกลุ่มตัวอย่าง แต่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบแยกตาม เพศ ช่วงอายุ และระดับการศึกษา บทความนี้ได้นำเสนอเฉพาะผลการเปรียบเทียบแยกตามสถานภาพและหมู่ที่ตั้งบ้านเรือนของกลุ่มตัวอย่าง ดังข้อมูลในตารางที่ 4 – ตารางที่ 7

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลมีความแตกต่างกัน เมื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการทดสอบของ Tukey HSD ยังพบว่า ความแตกต่างดังกล่าวเกิดขึ้นในทุกด้านของการมีส่วนร่วมโดยกลุ่มผู้บริหารที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานของเทศบาล และกลุ่มตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นว่าเทศบาลมีการบริหารงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่มากกว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้จะเป็นเพราะเป็นการพิจารณาจากคนละด้าน ความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานของเทศบาลและกลุ่มตัวแทนชุมชนเป็นมุมมองของผู้ที่ใกล้ชิดหรือเป็นส่วนหนึ่งของผู้บริหารงานของเทศบาล ซึ่งเป็นการพิจารณาในฐานะผู้จัดให้บริการ ในขณะที่ความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนทั่วไปเป็นมุมมองในฐานะของผู้รับบริการ ผลการวิจัยจึงสะท้อนถึงปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้และการสื่อสารระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการเกี่ยวกับความหมายและความเข้าใจของการบริหารงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน (ตารางที่ 4 และตารางที่ 5)

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งครัวเรือนอยู่ในหมู่ที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลที่แตกต่างกัน เมื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการทดสอบของ Tukey HSD พบว่า ความแตกต่างดังกล่าวเกิดขึ้นในเกือบทุกด้านของการมีส่วนร่วม ยกเว้นด้านการรับรู้ข้อมูล

เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่ 1 และ หมู่ 2 มีความคิดเห็นว่าเทศบาลมีการบริหารงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับปานกลางในด้านต่างๆมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งครัวเรือนอยู่ในหมู่ 3 และหมู่ 4 และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งครัวเรือนในหมู่ 4 มีความคิดเห็นว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลในด้านการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความคิดเห็นว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลในด้านการเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและด้านการประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งครัวเรือนอยู่ในหมู่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะเป็นการพิจารณาจากคนละด้าน จากข้อมูลภาคสนามพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่ 1 หมู่ 2 และหมู่ 3 มีตัวแทนชุมชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาเทศบาลในด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่ 4 และจากการประชุมกลุ่มและการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชน พบว่าชุมชนที่มีที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ใน หมู่ 4 ได้รับการแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ล่าช้ากว่าชุมชนที่มีที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่ 1 หมู่ 2 และ หมู่ 3 เนื่องจากลักษณะการกระจายของครัวเรือนและความหลากหลายของอาชีพ ปัญหาและความต้องการจำเป็นส่วนหนึ่งต้องใช้เวลาและงบประมาณจำนวนมากในการแก้ไข อาทิ ปัญหาด้านยาเสพติด และความต้องการสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ ความต้องการบางประการชุมชนสามารถแก้ไขได้เองและไม่ใช้ความจำเป็นที่เร่งด่วน อาทิ การปรับภูมิทัศน์ให้สวยงาม ผลการวิจัยในส่วนนี้นอกจากสะท้อนถึงปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้และการสื่อสารระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการเกี่ยวกับความหมายของการบริหารงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละเขตที่ตั้งหมู่บ้านแล้ว ยังสะท้อนถึงปัญหาในการการจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาและความต้องการจำเป็นในแต่ละชุมชนในกรณีที่เป็นบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานของเทศบาล (ตารางที่ 6 และ ตารางที่ 7)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถแยกตามสถานภาพของผู้เกี่ยวข้อง (ผู้บริหารที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานของเทศบาล : 1, ผู้แทนชุมชน : 2, ประชาชนทั่วไป : 3)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลฯ	SS	df	MS	F	Sig.
การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน					
ระหว่างกลุ่ม	30.243	2	15.121	17.357**	.000
ภายในกลุ่ม	163.790	188	.871		
รวม	194.033	190			
การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน					
ระหว่างกลุ่ม	26.673	2	13.336	18.866**	.000
ภายในกลุ่ม	132.896	188	.707		
รวม	159.569	190			
การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน					
ระหว่างกลุ่ม	11.287	2	5.644	6.586**	.000
ภายในกลุ่ม	161.098	188	.857		
รวม	172.385	190			
การเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน					
ระหว่างกลุ่ม	23.471	2	11.736	14.231**	.000
ภายในกลุ่ม	155.032	188	.825		
รวม	178.503	190			
การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน					
ระหว่างกลุ่ม	26.357	2	13.179	14.923**	.000
ภายในกลุ่ม	166.021	188	.883		
รวม	192.379	190			

** The mean difference is significant at the 0.01 level.

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถรายคู่ (Multiple Comparisons) แยกตามสถานภาพของผู้เกี่ยวข้องโดยวิธีการของ Tukey HSD

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถ	(I) สถานภาพของผู้เกี่ยวข้อง	(J) สถานภาพของผู้เกี่ยวข้อง	(I-J) Mean Difference	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
ด้านการรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	1	2	.16826	.23323	.751	-.3827	.7192
		3	.96144*	.24145	.000	.3910	1.5319
	2	1	-.16826	.23323	.751	-.7192	.3827
		3	.79319*	.14487	.000	.4509	1.1354
	3	1	-.96144*	.24145	.000	-1.5319	-.3910
		2	-.79319*	.14487	.000	-1.1354	-.4509
ด้านการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	1	2	.02595	.21008	.992	-.4704	.5223
		3	.79726*	.21749	.001	.2835	1.3111
	2	1	-.02595	.21008	.992	-.5223	.4704
		3	.77131*	.13049	.000	.4630	1.0796
	3	1	-.79726*	.21749	.001	-1.3111	-.2835
		2	-.77131*	.13049	.000	-1.0796	-.4630
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน	1	2	.08111	.23130	.934	-.4653	.6276
		3	.57053*	.23946	.048	.0048	1.1362
	2	1	-.08111	.23130	.934	-.6276	.4653
		3	.48941*	.14367	.002	.1500	.8288
	3	1	-.57053*	.23946	.048	-1.1362	-.0048
		2	-.48941*	.14367	.002	-.8288	-.1500
ด้านการเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	1	2	-.01527	.22691	.998	-.5513	.5208
		3	.71459*	.23491	.008	.1596	1.2695
	2	1	.01527	.22691	.998	-.5208	.5513
		3	.72986*	.14094	.000	.3969	1.0628
	3	1	-.71459*	.23491	.008	-1.2695	-.1596
		2	-.72986*	.14094	.000	-1.0628	-.3969

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถ	(I) สถานภาพของผู้เกี่ยวข้อง	(J) สถานภาพของผู้เกี่ยวข้อง	(I-J) Mean Difference	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	1	2	-.00815	.23481	.999	-.5629	.5466
		3	.76406*	.24309	.005	.1898	1.3383
	2	1	.00815	.23481	.999	-.5466	.5629
		3	.77221*	.14585	.000	.4276	1.1168
	3	1	-.76406*	.24309	.005	-1.3383	-.1898
		2	-.77221*	.14585	.000	-1.1168	-.4276

** The mean difference is significant at the 0.05 level.

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองบึงยี่โถแยกตามหมู่ที่หรือเขตพื้นที่ตั้งครัวเรือนของประชาชน (หมู่ 1, หมู่ 2, หมู่ 3, หมู่ 4)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลฯ	SS	df	MS	F	Sig.
การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน					
ระหว่างกลุ่ม	5.799	3	1.933	1.920	.128
ภายในกลุ่ม	188.233	187	1.007		
รวม	194.033	190			
การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน					
ระหว่างกลุ่ม	7.346	3	2.449	3.008*	.032
ภายในกลุ่ม	152.223	187	.814		
รวม	159.569	190			
การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน					
ระหว่างกลุ่ม	8.407	3	2.802	3.196*	.025
ภายในกลุ่ม	163.978	187	.877		
รวม	172.385	190			

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาล	SS	df	MS	F	Sig.
การเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน					
ระหว่างกลุ่ม	8.941	3	2.980	3.287*	.022
ภายในกลุ่ม	169.562	187	.907		
รวม	178.503	190			
การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน					
ระหว่างกลุ่ม	10.372	3	3.457	3.552*	.016
ภายในกลุ่ม	182.006	187	.973		
รวม	192.379	190			

** The mean difference is significant at the 0.05 level.

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถรายคู่ (Multiple Comparisons) แยกตามหมู่ที่หรือเขตพื้นที่ที่อยู่อาศัยของประชาชน (หมู่ 1, หมู่ 2, หมู่ 3, หมู่ 4) โดยวิธีการของ Tukey HSD

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถ	(I) ที่ตั้งครัวเรือน (หมู่)	(J) ที่ตั้งครัวเรือน (หมู่)	(I-J) Mean Difference	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
ด้านการรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	1	2	.00677	.19238	1.000	-.4919	.5055
		3	.29710	.20387	.465	-.2314	.8256
		4	.40643	.20023	.181	-.1126	.9255
	2	1	-.00677	.19238	1.000	-.5055	.4919
		3	.29034	.22665	.576	-.2972	.8779
		4	.39966	.22338	.282	-.1794	.9787
	3	1	-.29710	.20387	.465	-.8256	.2314
		2	-.29034	.22665	.576	-.8779	.2972
		4	.10933	.23335	.966	-.4956	.7142
	4	1	-.40643	.20023	.181	-.9255	.1126
		2	-.39966	.22338	.282	-.9787	.1794
		3	-.10933	.23335	.966	-.7142	.4956

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ บริหารเทศบาล เมืองบึงยี่โถ	(I) ที่ตั้ง ครัวเรือน (หมู่)	(J) ที่ตั้ง ครัวเรือน (หมู่)	(I-J) Mean Difference	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
ด้านการแสดง ความคิดเห็นของ ประชาชนเกี่ยว กับการพัฒนา ชุมชน	1	2	-.22787	.17301	.553	-.6763	.2206
		3	.23724	.18334	.568	-.2380	.7125
		4	.31078	.18006	.313	-.1560	.7775
	2	1	.22787	.17301	.553	-.2206	.6763
		3	.46510	.20382	.106	-.0633	.9935
		4	.53864*	.20088	.040	.0179	1.0594
	3	1	-.23724	.18334	.568	-.7125	.2380
		2	-.46510	.20382	.106	-.9935	.0633
		4	.07354	.20984	.985	-.4704	.6175
	4	1	-.31078	.18006	.313	-.7775	.1560
		2	-.53864*	.20088	.040	-1.0594	-.0179
		3	-.07354	.20984	.985	-.6175	.4704
ด้านการเข้าร่วม กิจกรรมการ พัฒนาชุมชนของ ประชาชน	1	2	-.17071	.17956	.777	-.6362	.2948
		3	.19880	.19028	.723	-.2945	.6921
		4	.43272	.18688	.098	-.0517	.9172
	2	1	.17071	.17956	.777	-.2948	.6362
		3	.36951	.21154	.303	-.1789	.9179
		4	.60343*	.20849	.022	.0630	1.1439
	3	1	-.19880	.19028	.723	-.6921	.2945
		2	-.36951	.21154	.303	-.9179	.1789
		4	.23392	.21779	.706	-.3307	.7985
	4	1	-.43272	.18688	.098	-.9172	.0517
		2	-.60343*	.20849	.022	-1.1439	-.0630
		3	-.23392	.21779	.706	-.7985	.3307

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเทศบาลเมืองบึงยี่โถ	(I) ที่ตั้งครัวเรือน (หมู่)	(J) ที่ตั้งครัวเรือน (หมู่)	(I-J) Mean Difference	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
ด้านการเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	1	2	.05506	.18259	.990	-.4183	.5284
		3	.35015	.19350	.272	-.1514	.8517
		4	.53670*	.19004	.027	.0441	1.0293
	2	1	-.05506	.18259	.990	-.5284	.4183
		3	.29509	.21512	.519	-.2625	.8527
		4	.48164	.21201	.108	-.0680	1.0312
	3	1	-.35015	.19350	.272	-.8517	.1514
		2	-.29509	.21512	.519	-.8527	.2625
		4	.18655	.22147	.834	-.3876	.7607
	4	1	-.53670*	.19004	.027	-1.0293	-.0441
		2	-.48164	.21201	.108	-1.0312	.0680
		3	-.18655	.22147	.834	-.7607	.3876
การประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	1	2	.21502	.18918	.667	-.2754	.7054
		3	.42432	.20047	.152	-.0954	.9440
		4	.59801*	.19689	.014	.0876	1.1084
	2	1	-.21502	.18918	.667	-.7054	.2754
		3	.20930	.22287	.784	-.3684	.7870
		4	.38299	.21965	.304	-.1864	.9524
	3	1	-.42432	.20047	.152	-.9440	.0954
		2	-.20930	.22287	.784	-.7870	.3684
		4	.17368	.22945	.874	-.4211	.7685
	4	1	-.59801*	.19689	.014	-1.1084	-.0876
		2	-.38299	.21965	.304	-.9524	.1864
		3	-.17368	.22945	.874	-.7685	.4211

** The mean difference is significant at the 0.05 level.

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญโดยสรุปว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลเมืองบึงยี่โถอยู่ในระดับปานกลางทั้งในภาพรวมและในด้านการรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ในด้านการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญโดยสรุปว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลเมืองบึงยี่โถอยู่ในระดับปานกลางทั้งในภาพรวมและในด้านการรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ในด้านการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชน ในขณะที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับน้อยในการเพิ่มอำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน) และด้านการประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิด ทฤษฎีที่ระบุไว้ว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นในระดับชั้นสูงๆ ขึ้นที่สี่ชั้นที่ห้าต่ำกว่าชั้นแรกๆ ทั้งนี้โดยพบว่ากลุ่มผู้บริหารที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานของเทศบาล มีความคิดเห็นว่าเทศบาลมีการบริหารงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่มากกว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้แทนชุมชน และกลุ่มที่เป็นประชาชนโดยทั่วไป และกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่ 1 และ หมู่ 2 มีความคิดเห็นว่าเทศบาลมีการบริหารงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่ต่ำกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่ 3 และ หมู่ 4 ซึ่งน่าจะเกิดขึ้นเนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้และการสื่อสารระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการเกี่ยวกับความหมายของการบริหารงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และเนื่องจากการลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาและความต้องการจำเป็นในชุมชน

ดังนั้นหากเทศบาลเมืองบึงยี่โถและเทศบาลเมืองอื่นๆ ตระหนักและให้ความสำคัญหรือมีกลยุทธ์ในการบริหารงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามวัตถุประสงค์ของพ.ร.บ.๓ การกระจายอำนาจ ควรพิจารณาและนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและแนวทางบริหารงานเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเพิ่มขึ้นในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล โดยผู้บริหารเทศบาลเมืองควรดำเนินการดังนี้

1. ปรับวิธีการหรือมาตรการการสื่อสารกับกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้แทนชุมชน และประชาชนทั่วไปให้มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับ 1.1) ความหมายและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารในระดับหรือในด้านต่างๆ 1.2) ความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน 1.3) การจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาและความต้องการจำเป็นในชุมชน และ 1.4) บทบาทหน้าที่ในการบริหารงานของเทศบาล

2. ปรับรูปแบบกิจกรรมที่ดึงดูดและจูงใจให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในลักษณะของการเป็นผู้ให้ประโยชน์ต่อเทศบาลและส่วนรวมมากกว่าการเป็นผู้รับประโยชน์จากเทศบาลและส่วนรวม

3. ปรับรูปแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นจากเดิมในทุกด้านโดยเฉพาะในด้านการเพิ่ม อำนาจของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและด้านการประเมินโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ตลอดจน

4. สื่อสารให้ประชาชนในชุมชนมีความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกับเทศบาลเมือง ทั้งนี้ โดยเทศบาลเมืองควรจัดโครงการ/กิจกรรม และจัดหาทรัพยากรเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการจัดโครงการ/กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดำเนินการโดยประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรระวี ปริสุทธิญาณ. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : จากรัฐธรรมนูญ'50 สู่ว่างพระราชบัญญัติ". วารสารสถาบันพระปกเกล้า, ปีที่ 7 ฉบับที่ 3, กันยายน-ธันวาคม 2552.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: บริษัท ฐานบัณฑิต จำกัด.
- เยาวภา ปฐมศิริกุล และพิติยา โพธิพิทักษ์. (2554). **ความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบึงยี่โถ อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชน**. [Online] Available: http://www.odloc.go.th/web/up/up-content/uploads/2014/08/2km_001.pdf. ค้นเมื่อ 2558, สิงหาคม 18
- อรทัย ก๊กผล. (2552). **คู่มือคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ส เจริญการพิมพ์.
- อรทัย ก๊กผล และ ฉัตรระวี กิติโยดม. (2555). **เอกสารเพื่อประกอบการพิจารณากฎหมายของสมาชิกวุฒิสภา: บทวิเคราะห์ ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.